

Beste lezer,

Dit is alweer het derde verslag van de Cyclus rond de Middellandse Zee, de fietstocht van Just, Allard en Degi. In dit derde verslag beschrijft Just de reiservaringen in Griekenland en Turkije.

Ik wens U veel leesplezier. Graag geef ik U ook mijn nieuwe adres door:

Nickeriestraat 18/1
1058 VW Amsterdam
Tel.: 020- 6851361

Met vragen of ideeën kunt u hier altijd terecht.
Met vriendelijke groet, Fenneke van Swigchum

Aan weerszijden van de Bosporus

We houden niet van Griekenland. En natuurlijk zijn de tien dagen fietsen in het noordelijke deel van dit land niet genoeg om zo'n gekruide beoordeling te geven. Maar hoe dan ook, we hadden meer van Griekenland verwacht. Na het verwoeste Bosnië en het straatarme Albanië gepasseerd te zijn, waren we erg toe aan wat rustiger vaarwater. Griekenland zou daar, zo dachten wij, wel aan tegemoet kunnen komen. Op elke hoek van de straat profileert het land zich als lid van de Europese Unie. We hadden dus hoge verwachtingen van de levensstandaard en even leek het inderdaad het verwachte land. De wegen waren mooi, de gebitten waren sinds Italië weer vol en de winkeltjes waren uitgegroeid tot heuse supermarkten. Niet alleen deze aanwijzingen van welvaart maar ook de geur van rijen ondenkbaar ijle populieren en zoete overrijpe appels vulde ons even met een Hollands welgenoegen. Het bleek echter van korte duur.

Reeds in de havenstad Thessaloniki bleek niemand ons werkelijk te willen helpen bij het zoeken naar een camping of een jeugdhotel. Elke keer werden we weer doorverwezen. Slechts één jongen wilde ons wèl helpen. Het bleek een Nederlandse student te zijn. In een wasserette, waar we onze kleren voor het eerst sinds Sarajevo weer konden wassen, bood de jongen zijn kamer aan om in te overnachten.

Met Griekse landschap kwamen we ook met de Griekse mensen in aanraking. Griekenland bleek, zo hoorden we, naar alle windstreken ruzie te hebben. Ze bleken bijzonder achterdochtig te zijn tegenover de Macedonische noorderburen. Zo willen ze dat Macedonië haar naam en vlag verandert omdat de noord-Griekse provincie dezelfde naam draagt.

Maar ook met de Turken maken ze stevige ruzie over het bezit van de eilandengroep de Dardanellen, tussen de twee landen in. En het zit ze hoog. De Albanezen wordt verweten dat ze illegaal massaal over de grens komen en alles stelen. Overal loert voor hun de bedreiging. Het lijkt alsof de huidige Grieken nog steeds niet accepteren dat het Griekse Rijk van Alexander de Grote 2300 jaar geleden reeds ineen is gevallen.

Niet alleen hun woorden maar ook hun daden maakten de Grieken bij ons niet populairder. Even voor Thessaloniki fotografeerde Just de andere twee op hun fietsen naast een reusachtig imposant tanktransport. Even later werden we aangehouden door de militaire politie. Ze wilden het filmrolletje hebben, want men mocht geen tanks in het openbaar fotograferen. Met grof geweld trokken ze de film uit het toestel, waardoor alle foto's van Albanië en Macedonië verloren gingen en het toestel zelf niet meer te gebruiken was. Tijdens deze fotografische moorden probeerden ze nog lief een gesprek te beginnen over Ajax. Dat werkte natuurlijk averechts bij ons en Just had dan ook meer behoefte om de twee mannen wat met adrenaline geverfde verwensingen mede te delen.

Contact met studenten in de deze stad hadden we niet. Wel deden we in het internetcafé een goed adres op voor wat Griekse medewerking voor de forum-homepage.

Een beetje waardering wisten de Grieken wel bij ons te winnen met hun geïnteresseerde houding tegenover onze fietstocht. Tot tweemaal toe werden wij gefilmd, waarbij wij één maal een interview moesten afgeven:
(I=interviewer, J=Just, D=Degi)

I: "Waar komen jullie vandaan?"

J: "Uit Nederland."

I: "Komen fietsen?"

J: "Ja, komen fietsen."

I: "Wat vinden jullie van de Grieken?"

J: "Eh ..., de Grieken vinden ik eerlijk gezegd nogal stijf."

I: "U bedoeld zeker 'sterk.'"

J: "Nee, stijf, stijfhoofdig (hardheaded)."

I: "Ja, sterk! Het zijn inderdaad sterke mensen."

I: (tegen Degi) "En wat vind jij van Griekenland?"

D: "De zuidelijke eilanden zijn inderdaad heel mooi."

I: "Kent u de geschiedenis van Griekenland?"

D: "Ja, ik weet van de problemen met Turkije en Macedonië."

I: "Nee, ik bedoel Alexander de Grote."

J: " Alexander kwam toch uit Macedonië?"

I: "Eh..., maar wat vindt u ècht van de Grieken?"

J: " Goed?"

I: " Dank u wel."

Niet alleen van de interviewen of helpen minder rijke toeristen te herbergen, maar ook van faxen hadden ze nog geen kaas gegeten. Niet wetend wat ons in Turkije te wachten stond besloot Degi nog voor de grens, in Alexandroupoli, een verhaaltje voor een Leids studentenblad te faxen.

In een goed uitziend hotel moest dat zeker lukken. Ondanks de sticker ' we accept credit-cards" op de deur, bleek de baliemedewerker die van Degi echter niet te willen accepteren. Enkele bezoeken aan andere hotels volgden, maar steeds bleken de zes pagina's niet of verkeerd gefaxd te zijn. Uiteindelijk, na drie uur en vijftien kilometer fietsen lukte het. We hadden 120 gulden aan mislukte faxen gespendeerd.

Slechts het landschap was mooi aan Griekenland. Naast de goede wegen en de gunstige wind vonden we de mooiste kampeerplekjes. Eén nacht brachten we door in een klein houten hok aan een stil en maagdelijk wit strand. We stookten een goed vuur en zagen de zon ondergaan. Ook aan een vogelrijk meer waar we twee dagen rust namen, stookten we een vuur. We bakten er onze eigen broodjes met worstjes erin.

Het goede vuur kwam zeer gelegen want de brander was het na de Albanese benzine alleen maar slechter gaan doen. Ook Just's slaapmatje was aan vervanging toe, toen deze vlak naast het vuur in een fractie van een seconde opzwol tot een ballon opzwol. Bovendien waren Allards fietssandalen kapot. We besloten daarom een pakketje met nieuwe spullen naar Ankara te laten komen. Maar ondanks deze kapotte spullen maakten de kampeerplekken het bezoek aan Griekenland wat aangener. Toch waren we dolblij toen we de grens met Turkije bereikten.

De grens tussen Griekenland en Turkije was vreemd genoeg de zwaarst bewaakte tot nu toe. Die zou je toch eerder bij Bosnië of Albanië verwachten. Maar hier was de brug over de grensrivier stug voor de helft in Griekse en voor de andere helft in Turkse kleuren geschilderd en stonden er aan het begin, halverwege en aan het einde van de brug zwaar bewapende soldaten met bajonetten op hun geweer.

Eenmaal aan de Turkse kant te zijn gekomen, vonden wij de sfeer vele malen meer ontspannen. Het hoofdstuk Griekenland was afgesloten en we verheugden ons op het nieuw geopende hoofdstuk, Turkije. Een lang hoofdstuk, want we zouden er uiteindelijk 25 dagen verblijven. Reden voor wat geschiedenis:

Eens was Turkije een wereldmacht. Eeuwenlang beheerste het zogenaamde Ottomaanse Rijk uitgestrekte gebieden van de Libische woestijn tot aan de Perzische Golf en tot diep in Europa. De hele Balkan behoorde tot het rijk. De Eerste Wereldoorlog bracht daar verandering in. Samen met het Duitse Keizerrijk vormde zij toen de Alliantie van de Centralen. Van alle kanten werd het rijk toen opgerold onder meer door de Engelsen, de Russen en de Grieken. De grenzen van het huidige Turkije werden zichtbaar. De Grieken drongen echter door tot op het vasteland, rond de stad Izmir. Deze traumatische ervaring werd in de jaren twintig rechtgezet door Atatürk, die de Grieken van het vasteland veegde, de hoofdstad van Istanbul naar het meer centraal gelegen Ankara verplaatste en de Turkse Republiek stichtte. Hij maakte zich hiermee onsterfelijk getuige zijn portret dat in elk koffiehuis en op elk bankbiljet te vinden is.

De weg vanaf de grens naar Istanbul viel ons zwaar. Dit lag echter niet aan de belangstellende mannen en jongetjes, de 13-jarige schoenpoetsertjes, die geld in onze stoffige sandalen zagen en al helemaal niet aan al die andere hulpvaardige en gastvrije mensen. In tegenstelling tot in Griekenland waren het hier niet de *mensen* die het ons moeilijk maakten, maar de immer stijgende en dalende weg en de straffe tegenwind.

Daarnaast hadden we haast om een afspraak met een studente in Istanbul te halen. Van stress en vermoeidheid werden we chagerijng en kropten we alledrie de ergernis over elkaars opmerkingen op. De laatste nacht voor Istanbul droeg zeker bij aan ons humeur en daarom nu een korte samenvatting van die nacht.

Aan de rand van een klif aan zee zetten we onze tent op. Door de wind klappert het tentdoek echter, waardoor we niet in slaap kunnen komen. We besluiten daarom maar buiten de tent te gaan liggen. Dan begint het echter te regenen en dus gaan we maar weer in de klapperende tent liggen. Met de regen komen echter ook harde windstoten en we vrezen dat de tentharingen uit de grond zullen schieten en onze tent de afgrond in zal waaien. In ons ondergoed gaan we daarom in de regen alle extra scheerlijnen vastzetten, één scheerlijn aan de fietsen. Er volgen nog fellere windstoten en hoosbuien en we tellen nauwelijks één tel tussen bliksem en donder, als plots de fietsen omvallen en de hele tent wegtrekken. Veel haringen schieten uit de grond, waardoor de tassen in de buitentent rechtstreeks aan de hoosbuien blootgesteld worden. Wederom gaan we dus in de regen en de wind de tent opzetten. Weer binnen ontdekken we dat er water in de binnentent staat. Zit er een gat in het grondzeil? En zo gaat de nacht door, vol geklapper, gehoos, gepeins en open ogen tot het ochtend wordt en de hemel klaart.

In deze conditie naderden we Istanbul. Na 55 kilometer voorsteden gepasseerd te hebben, kwamen we eindelijk in Istanbul zelf. De afspraak waar we ons zo voor hadden gehaast, bleek geen afspraak te zijn. Het gekregen adres en telefoonnummer van het meisje waren niet

het juiste. Maar na een zoektocht van drie dagen vonden we haar alsnog en hadden we een leuke avond samen.

Istanbul was een absolute sensatie. Geen stad op onze reis heeft dit tot nu toe kunnen evenaren. Istanbul haalde ons beeld van 'De Turk' zoals wij die uit Nederland kenden ook totaal omver. De in gewaad waggelende, nors kijkende en gesluierde moeder was er niet. Spijkerbroeken was het wat de klok sloeg. De sluiers waren vervangen door mooie opgestoken haren en de norske blikken van de vrouwen die volgens de Islam het oogcontact met mannen dienen te vermijden, keken ons vrolijk aan. De mensen waren er opgewekt, behulpzaam en en zeer modern. Toch hebben wij nog een gesluierde vrouw waargenomen. Zij haalde echter haar draagbare telefoon van onder haar gewaad tevoorschijn.

De combinatie van goede auto's, hoge flats, heldere blikken, muziek van Michael Jackson, spijkerbroeken en de vele minaretten die vijf maal per dag de gebeden over deze metropool van zestien miljoen mensen schalden was ons vreemd. Hier, waar Europa en de oosterse wereld aan elkaar grenzen, gaan de twee werelden in elkaar op. De mensen die we spraken, bleken op dezelfde frequentie als wij, Hollanders te zitten. Het bleef niet bij beleefdheidspraatjes, waardoor we zeer levende gesprekken over hun 'corrupte' regering en de Islam zomaar op straat hadden.

Wij ervoeren Istanbul als een zeer levendige en gezellige stad. Er is niets mooiers dan na een dag door de wilde markten gedrenteld te hebben, rustig aan het water van de Bosporus te zitten en de zon te zien ondergaan. Op het donkere water bleef het een grote drukte van bootjes, die telkens net niet op elkaar botsen. Maar aan de wal flaneerde men rustig langs elkaar en kon je nog een zoet broodje van een karretje kopen. Dat is Istanbul. De vijf dagen dat we er bleven waren zo om, maar staan als een eeuwigheid in ons geheugen gegrift.

Bij ons vertrek kozen we voor een bootje om daarmee de wilde stad te vermijden. Aan de overkant zetten we onze eerste voet op Aziatische grond. Vanaf dat moment zuiverden we al het water dat we dronken. De lokale bevolking dronk het water uit de kranen gewoon op, maar ondanks onze door het Bosnische en Albanische water getrainde magen, raakten wij alledrie aan de diarree.

De tegenwind, de bergen en onze zwakke lichamen, maakten de tocht naar Ankara zwaar. In de ochtenduren moesten we met handschoenen en dikke truien fietsen. Maar de mensen maakten het een onvergetelijke etappe.

Ergens, een paar dagen landinwaarts, wilde één van ons appels rapen. Toen een jongen dat zag, kwam hij met betere appels naar ons toegelopen en gaf ze ons. Maar vader had ons ook al vanuit zijn huis gezien en nodigde ons uit voor een kop thee. Toen wij instemden, kwam er een complete lunch tevoorschijn van zelfgemaakte yoghurt en jam, zelfgeplukte paddestoelen, zelfgebakken brood en ga zo maar door. Ondanks het feit dat wij weinig Turks konden spreken en oma, moeder en dochter niet meegenoten, werd het een zeer geslaagd maal. Wederom konden we ons 'ongelofelijke verhaal', dat we uit Nederland kwamen fietsen, vertellen en konden we onze kaart van Europa met de route erop laten zien. Volgens onze fietscomputer hadden we op die plek precies 5000km gereden.

Toen we een paar dagen later een man vroegen waar we brood konden kopen, werden we ook uitgenodigd bij hem thuis. Zijn familie was straatarm, maar gaf gewoon haar brood weg, dat wij samen met tomaten en wat zout daar op moesten eten. Deze vergaande gastvrijheid en opoffering vonden wij niet alleen hier, maar door heel Turkije en ze wierpen een grote schaduw over de Nederlandse kopjes thee met een kaakje.

Vijf dagen lang fietsten we door een groen en heuvelachtig landschap. In de olijfgaarden waren alle families aan het plukken. Hier op het land waren de vrouwen wel gesluierd. Op de vijfde dag reden we over een gewone heuvel waarachter zich plots een compleet nieuw landschap ontvouwde. In één klap was het gedaan met de begroeiing. Daar waar eerst gras was, was nu een veelkleurige zandstenen woestijn en de bomen waren tafelbergen geworden. Daar ergens, midden in die gele heuvels, namen wij een rustdag. We hadden hem hard nodig want de benen waren leeg, leeg van de diarree. Op de ochtend na die rustdag regende het heel even. Het was genoeg om de stoffige woestijn om te vormen in een grote modderpoel. Dat ene kleine ongeplaveide pad, dat onze kampeerplek van het asfalt scheidde, zorgde die ochtend voor een nog ongeëvenaard geploeter. Fietsen was er niet mogelijk en lopen met de fiets aan de hand kon niet verder dan 100 meter. Dan was de fiets weer volgeslibd met blubber en draaide hij vast. Dan moesten we alle prut tussen de wielen en de spatborden verwijderen om zo de volgende 100 meter door te ploegen. Zo hebben wij inclusief het plakken van een lekke band, twee uur nodig gehad om dat twee kilometer lange pad af te leggen.

Maar we bereikten Ankara. Net iets buiten de stad zochten we de campus van de Middle East Technical University op, waar we geweldig hartelijk werden ontvangen. Esin, een zeer wilskrachtig en vrolijk meisje, sleepte ons overal mee naartoe en wist van alles te regelen. Een slaapzaal voor 16 personen werd ons verblijf, we werden door Ankara gesleurd langs het postkantoor, de DHL, waar wij onze nieuwe materialen konden ophalen, langs andere broodnodige winkels en 's avonds nam een delegatie studenten ons uit eten op kosten van Aegee, de Europese studentenorganisatie waar we de meeste internationale contacten aan te danken hebben. Het leven was er goed. Er was zelfs een bijeenkomst ter promotie van onze Forum homepage georganiseerd.

Het gesprek dat we er met de studenten hadden maakte duidelijk dat Turkije op dit moment op de grens zit tussen de moderne westerse en de traditionele oosterse maatschappij. De steden zijn modern, met een sterke industriële sector, een goede infrastructuur en modern denkende mensen, wars van fanatieke ambities (zoals de Grieken dat wel hadden). Maar het platteland is sterk achtergebleven. Er heerst een grote werkeloosheid, een voor de democratie belangrijke middenklasse ontbreekt en de mensen denken en handelen nog op traditionele wijze, meestal meer gebaseerd op emotie en religie dan op de rede.

De studenten willen graag formeel deel uitmaken van de westerse wereld. Zij zouden dat graag verwezenlijkt zien in een lidmaatschap van de Europese Unie. Turkije is nu al lid van de NAVO en wordt door het westen gezien als bufferzone tegen het moslim fundamentalisme. De studenten overtuigden ons ervan dat een Turks EU-lidmaatschap een grote stimulans is voor de ontwikkeling van het land en dat weigering het land in de handen van de fundamentalisten zou drijven. Men was bang voor de grote opkomst van de gelovigen, waaronder ook de grootste regeringspartij en de president.

Wij brachten echter in dat de 65 miljoen Turken in het kader van een vrij verkeer van arbeid de Europese economie onder de voet zouden lopen. En hoe zit het met de mensenrechten? Meest bekend is natuurlijk het verhaal van de Koerden. Tevens is het een publiek geheim dat het overgrote deel van de Turkse politici corrupt is.

Onze conclusie was dat Turkije in de toekomst tot de E.U. zou kunnen behoren. De studenten die wij spreken zijn voor. Als hun generatie het land bestuurt en als Turkije de meeste van haar problemen (met een Europees steuntje in de rug) heeft opgelost, zou het een grote verrijking van de E.U. kunnen zijn. Belangrijk is dat de E.U. zwart op wit de voorwaarden opstelt die aan een gegarandeerd lidmaatschap verbonden zijn. Dan weten de Turken waar ze aan toe zijn en hoe ze een plekje in de Europese familie kunnen verdienen

Maar Ankara verdween na een verblijf van vier dagen achter de horizon, toen we onze tocht vervolgden en recht naar het zuiden gingen. Ondanks deze richting werd het er niet warmer op. De dagen werden grauw, koud en regenachtig. Lange broeken, dikke truien en handschoenen bleven nu de hele dag aan.

Op deze miezerige weg ontmoetten we ook het miezerigste mannetje van Turkije. Hij kwam naar ons toegelopen toen wij onze tent opzetten. Hij vertelde dat je er niet mocht kamperen en dat wij gerust een nachtje in zijn 'lokanta' (theehuis) konden slapen. We aten er nog wat 'sis kebab' en dronken nog wat Turkse thee voor we onze bedden in doken. De volgende dag had de goeierd ook nog een ontbijtje voor ons klaar staan. Toen we betaalden bleek echter, dat hij zijn gastvrijheid in groot geld omgezet wilde zien. We waren hem, zonder dat we ervoor gekozen hadden, 60 gulden verschuldigd, meer dan ons dagelijkse budget van 45 gulden. Nors betaalden we en achteraf bedelde de man nog om meer. De miezer vertelde ons dat dat hij politiek asiel in Duitsland had aangevraagd, omdat zijn vrouw in een auto-ongeluk was omgekomen. Dat was natuurlijk geen politieke reden. Hij wilde slechts een goed betaalde baan in het land der Mercedesen. Hij was dan ook door de Duitse politie terug gestuurd. Als dit de mensen zijn die ook ons land bezoeken, dan is een verkeerde beoordeling van 'De Turk' goed te begrijpen.

Met wind tegen, de kou in onze vingers en de hagel snijdend in ons gezicht, bestegen wij de uiterst grauwe bergen van zuidelijk Turkije. Auto's stopten af en toe om ons in dit absurd slechte weer een lift te geven, maar wij bleven op het zadel en beten door. We passeerden de sneeuwgrens en de toppen van de bergen. Vijftienhonderd meter lager, aan de kust, klaarde het weer pas op en zaten we opeens midden tussen de fleurige sinasappelbomen. Plots was het ineengedoken geploeter niet meer nodig. Het was warm en zonnig. We kochten sinasappels langs de kant van de weg en de vochtige kleren konden eindelijk uit. Halverwege de weg die ons naar het noordoostelijke puntje van de Middellandse Zee leidde, deden we zoals wel vaker, een pompstation aan. We tankten er wat water, vulden onze benzinefles van de brander en Degi ging snel in een douche zijn haar wassen. Eén van de pompbediendes bleek zo vriendelijk te zijn om met Degi mee te lopen en wat aanwijzingen bij de douche te geven. Maar de aanwijzingen bleken niet uit hulpvaardigheid te zijn ingegeven. De man werd handtastelijk en Degi had de grootste moeite hem uit de douche te trappen. Moesten wij nu de Turkse hulpvaardigheid gaan wantrouwen? Na alle kopjes thee, aandacht en gastvrijheid waar wij in Turkije zo van hadden genoten, was dit moeilijk te geloven.

In een olijfgaard met uitzicht op de noordoostelijke hoek van onze zee namen we een rustdag. Er was immers veel te doen. Gescheurde kleren moesten we naaien, grote slagen moesten uit onze wielen gehaald worden en onze lichamen wilden slapen in de zon. Maar de hele dag regende het. Stil onder het gekletter van de regen hebben we de tijd gedood met het slijpen van onze zakmessen.

De volgende dag klaarde het weer op en reden we definitief de hoek van de Middellandse Zee om. In Iskenderun kochten we nog wat spullen in. Maar de mensenmassa die om ons kwam staan maakte het niet makkelijk. Ook in Antakya bleven de mensen aan ons plakken. Overal waar wij stonden, stonden zij, alsof we in een mierenhoop waren gevallen. Meisjes stonden ons adorerend aan te gapen, maar de jongetjes en de mannen daagden ons uit, ze wilden onze aandacht en ons geld. Overal schelde het: "Wat ies jor neem?". Slechts één ding helpt dan: vluchten. Maar ze kwamen ons zelfs nog achterna op de steile helling die ons de stad uit bracht. Overal waar we nadien stonden, kleefde men aan ons.

Zo zochten we twee dagen voor de Syrische grens een rustig lunchplekje. Halverwege een rustig dalletje in een olijfboomgaard bakte we ons eitje en aten we ons brood. Heel even was het rustig. Totdat een jongen ons ontdekte en het hele dal bij elkaar floot. In een mum van tijd zaten er wel twintig pubers ons aan te staren. We konden een rustige lunch verder wel vergeten. Nog nooit was er natuurlijk zo'n kermisattractie als wij langsgekomen. Ze lachten onvriendelijk, fluisterden onderling en drongen zich aggressief op om gefotografeerd te worden. Toen we vriendelijk duidelijk maakten dat we iets meer rust wilden hebben, verdwenen er inderdaad een paar. Een paar minuten later stonden ze ons echter met stenen te bekogelen. Het begon als een pesterijtje, maar al snel stonden alle jongens moedwillig gericht naar ons te gooien. Ook hier was maar één oplossing: vluchten. Met onze fietshelmen op zijn we zo hard mogelijk het dal uit gereden. Gelukkig heeft slechts één steen echt een fiets geraakt. Niets van een geweten of moraal weerhield deze jongens te gooien. Moesten we nu in deze sfeer Turkije ontvluchten, terwijl het zo mooi begonnen was? De steile bergen vlak voor de grens waren gelukkig onbevolkt en kwamen dus als geroepen. We hadden geen zin meer. Dat Turkse hoofdstuk moest maar eens uit zijn. Syrië was welkom.